

Herziening Risicoregeling GWW 1995

Vooruitblik op de voorgenomen wijzigingen

Wie ben ik

Jacques Teunissen

Sinds 2001 werkzaam bij CROW op het gebied van aanbesteden en contracteren, RAW in het bijzonder.

Sinds 2005 secretaris van de Raad Risico- en Indexeringsregelingen (voorheen Raadscommissie Risicoregeling).

Bestaande situatie

Historie en huidige regeling

Van overheid naar C.R.O.W.

Beschikking Minister van Verkeer en Waterstaat: ZA 104123

Opheffing Commissie verzamelen of opmaken van standaardprijzen en -lonen voor Rijkswerken [Regeling vervalt per 01-05-2004.] Geldend van 01-10-1991 t/m 30-04-2004

Opheffing Commissie verzamelen of opmaken van standaardprijzen en -lonen voor Rijkswerken

De Minister van Verkeer en Waterstaat,

Gezien de beschikking van 15 april 1942, La QI/Afd.W., Directie van den Waterstaat, waarbij is ingesteld de Commissie tot het verzamelen of opmaken van standaardprijzen en -lonen voor Rijkswerken, zoals nadien gewijzigd;

Gelet op het feit dat in de vergadering van de Commissie van 4 februari 1988 is besloten om meer pariteit in de samenstelling van de commissie te brengen;

Overwegende dat de Risicoregeling Grond-, Water- en Wegenbouw een breed maatschappelijk belang dient en dat de vaststelling van standaardprijzen en normlonen dient te geschieden met een groot draagvlak bij alle daarbij betrokken partijen;

Overwegende dat de Stichting Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek (C.R.O.W.) een paritair ingericht platform is, gericht op de grond-, water- en wegenbouw, waarin alle betrokken partijen vertegenwoordigd zijn;

Overwegende dat de onder C.R.O.W. ressorterende Raad voor de Regelgeving een voldoende waarborg is voor een onafhankelijke en paritaire vaststelling van standaardprijzen en normlonen;

Overwegende dat C.R.O.W. bereid is de taken van het secretariaat van de Commissie voort te zetten;

Overwegende dat de Commissie in haar vergadering van 18 april 1991 heeft ingestemd met het overdragen van haar taken en bevoegdheden aan de Raad voor de Regelgeving als vaststellend beleidsorgaan onder gelijktijdige opheffing van de Commissie;

Besluit:

Van overheid naar C.R.O.W.

Besluit:

Artikel 1

De Commissie tot het verzamelen of opmaken van standaardprijzen en -lonen voor Rijkswerken wordt opgeheven.

Artikel 2

Het archief van de commissie wordt middels een proces-verbaal overgedragen aan de Stichting Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek in Ede.

Artikel 3

Deze beschikking treedt met ingang van 1 oktober 1991 in werking.

Artikel 4

Afschrift van deze beschikking, die wordt geplaatst in de Nederlandse Staatscourant, wordt gezonden aan:

- a. de voorzitter, de secretaris en de (plaatsvervangende) leden van de commissie;
- b. de Minister van Defensie;
- c. de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid;
- d. de Vereniging van Nederlandse Gemeenten;
- e. het Algemeen Verbond Bouwbedrijf;
- f. de Algemene Rekenkamer.

De Minister van Verkeer en Waterstaat,
J. R. H. Maij-Weggen

Standaardprijzen en normlonen

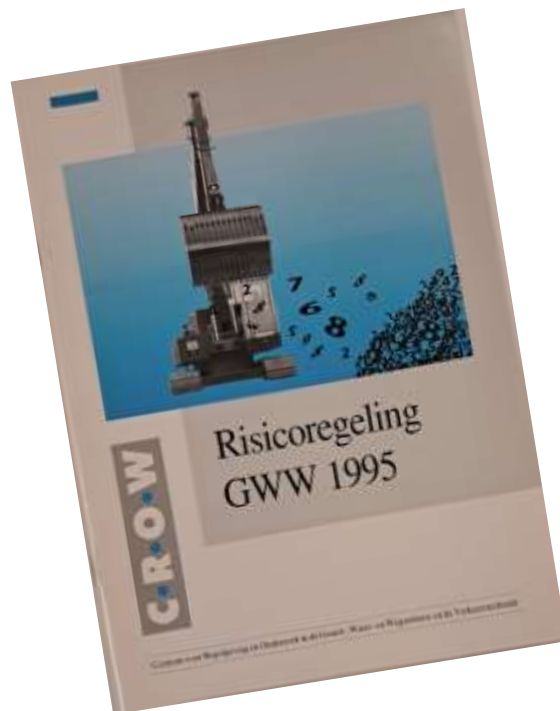
- Verzamelen van prijzen en tarieven door C.R.O.W.
- Halfjaarlijkse publicatie
- Gedetailleerd overzicht
- Uitgebreide berekening van te verrekenen bedragen

Rubriek	Soort	Vorm	Omschrijving	Eenheid	Standaardprijs in guldens			
					1991			
					Zeer zwak	Zwak	Middelsoort	Middelsoort met hydraulie
E	I		VULSTOF					
			Vulstof ¹⁾					
		1	Provincie Groningen	ton	90,15	73,50	82,15	124,80
		2	Provincie Friesland	id.	93,25	79,78	84,64	131,68
		3	Provincie Drenthe	id.	85,44	68,08	76,44	121,30
		4	Provincie Overijssel, alsmede provincie Gelderland ten oosten van Rijn en IJssel	id.	80,40	63,17	69,85	118,69
		5	Provincie Gelderland (uitgezonderd het gedeelte ten oosten van Rijn en IJssel)	id.	82,39	64,74	72,96	123,68
		6	Provincie Utrecht	id.	85,70	73,41	78,33	128,03
		7	Provincie Noord-Holland en Markerwaard	id.	93,15	79,71	86,94	136,17
		8	Provincie Zuid-Holland	id.	91,05	76,41	84,91	134,63
		9	Provincie Zeeland	id.	98,85	78,06	92,38	149,80
		10	Provincie Noord-Brabant	id.	87,25	66,34	80,76	131,19
		11	Provincie Limburg	id.	79,15	59,35	80,21	131,19
		12	Provincie Flevoland	id.	86,15	72,15	79,15	127,45
					1/3-31/12			

Van Standaardprijzen naar Risicoregeling GWW 1995

- Vereenvoudiging van de regeling
- Indexcijfers in plaats van prijzen
- Maandelijks publicatie
- 17 kostengroepen voor lonen, brandstof en bouwstof

INDEXEN ten behoeve van de RISICOREGELING GWW 1995

De Raadscommissie Risicoregeling GWW, ingesteld door CROW op 15 november 1991, heeft ten behoeve van de Risicoregeling GWW 1995 de indexen voor februari 2005 vastgesteld*, die samen met de reeds vanaf november 1995 gepubliceerde indexen hieronder zijn vermeld.

	00 = Loonkosten	01 = Gasolie met hoog accijnstarief	02 = Gasolie met laag accijnstarief	03 = Gasolie exclusief accijns	04 = Elektriciteit	11 = Grind en industriezand	12 = Steenslag en brekerzand	13 = Betonmortel	14 = Betonproducten	15 = Cement	16 = Breuksteen	17 = Kunststoffen inclusief PVC, exclusief geosynthetica	18 = Betonstaal	19 = Staal exclusief betonstaal	20 = Wegenbouwbitumen	21 = Bitumineuze bindmiddelen exclusief wegenbouwbitumen	22 = Mineraal asfaltmengsel inclusief brandstof, exclusief bitumen
	00	01	02	03	04	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
november 1995	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
december 1995	100,0	101,9	103,7	108,3	100,0	100,0	100,0	100,0	100,9	100,0	100,0	100,0	100,0	96,8	98,8	105,3	100,9
januari 1996	100,9	104,4	111,4	112,4	101,9	104,6	102,8	101,8	100,7	100,9	102,5	95,0	92,2	95,3	105,1	103,5	103,0

Na meer dan 25 jaar.....

Enquête naar het gebruik van de huidige regeling

Enquête naar het gebruik huidige regeling

- Enquête vond plaats in 2023
- Respons van 196 personen
  - 55 % opdrachtgever
  - 23 % aannemer
  - 20 % adviesbureau
  - 2% overig
- Belangrijkste uitkomsten
  - Ontbrekende kostengroepen ($n \geq 5$)
    - Geen $n=45$
    - Hout $n=21$
    - Gebakken producten (straatbaksteen) $n=17$
    - Stortkosten $n=12$
    - Beplantingsmateriaal $n=8$
    - Koper (leidingen) $n=6$
    - 1 cijfer voor alles $n=6$
    - (Aard)gas $n=5$

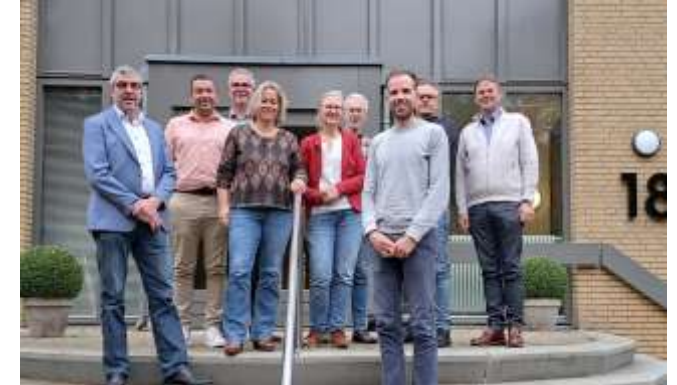
Enquête naar het gebruik huidige regeling

- Belangrijkste uitkomsten (vervolg)
  - Voldoet de huidige regeling?
    - Ja 55 %
    - Nee 20%
  - Wat is het grootste bezwaar tegen de huidige regeling?
    - Omslachtig, CBS-index is makkelijker
    - Moeilijk, ingewikkeld
    - Regeling wordt te vaak uitgesloten
    - Doorlooptijden zijn erg lang
    - Te veel verschillende kostengroepen
    - Te weinig verschillende kostengroepen
    - Indexcijfers sluiten niet aan bij beleving in de praktijk

Besluit van de Raad Risico- en Indexeringsregelingen

Herziening van de regeling

- Fase 1 : Herziening van de tekst van de regeling
  - Tervisielegging Q1-2025
  - Opname in de Standaard RAW Bepalingen 2025
- Fase 2 : Vaststellen van de kostengroepen en indexcijfers
  - Vaststellen van de kostengroepen
  - Vaststellen van producten binnen de kostengroepen
  - Vaststellen wegingsfactoren producten binnen een kostengroep
  - Vaststellen grondslag indexcijfers
  - Gereed Q4 2025 ?
  - Publicatie indexcijfers vanaf Q1-2026 ?

*Gemeenten
Provincies
Rijswaterstaat
Bouwend Nederland
MKB-INFRA
Vereniging van Waterbouwers
NVTB*

Concept herziening

De belangrijkste wijzigingen op een rijtje

- Regeling is altijd van toepassing
- Drempels vervallen
- Tijdsfactor vervalt
- 4-wekelijkse termijnen voor verrekening

Regeling is altijd van toepassing

- Artikel 01.04.01 lid 03 vervalt.

03 Het bepaalde in deze risicoregeling is van toepassing, tenzij het bestek anders vermeldt.

Hiermee wordt het minder vrijblijvend om de regeling uit te sluiten.

RAW-Catalogus met bepalingen

01 Algemeen en administratief

01.04 BETALINGSREGELINGEN: RISICOREGELING GWW 1995, VERSIE 2025

01.04.01 Algemeen

01 De risicoregeling als bedoeld in de Standaard, paragraaf 01.04, is niet van toepassing.

Aanwijzingstekst:

Als de risicoregeling wordt uitgesloten, dan een deugdelijke onderbouwing hiervoor opnemen in de aanbestedingsdocumenten.

Drempels vervallen

- Artikel 01.04.02 lid 01 vervalt.

01 Verrekening van wijzigingen in loonkosten, kosten van brandstofgroepen en kosten van bouwstofgroepen vindt slechts plaats, indien het saldo van deze te verrekenen kosten, gerekend over de gehele uitvoeringsduur van het werk, gelijk aan of groter dan een bedrag van € 500,- is.

- Artikel 01.04.02 lid 04 vervalt in.

04 Wijzigingen in kosten van brandstofgroepen en in kosten van de bouwstofgroepen 'Wegenbouwbitumen' en 'Bitumineuze bindmiddelen exclusief wegenbouwbitumen' worden met inachtneming van het bepaalde in lid 01 steeds verrekend. Wijzigingen in kosten van andere bouwstofgroepen en wijzigingen in loonkosten worden verrekend, indien en voor zover de uitvoeringsduur van het werk, gerekend vanaf de datum van aanvang, langer is dan één jaar.

Drempels vervallen .... maar

- Nieuw in artikel 01.04.02 lid 03.

03 Als het te verrekenen bedrag niet in verhouding staat tot de administratieve lasten die met het verrekenen gepaard gaan, kunnen opdrachtgever en aannemer in onderling overleg besluiten af te zien van verrekening. Een dergelijk besluit wordt aangetekend in het weekrapport, als bedoeld in de UAV 2012, paragraaf 27.

Tijdsfactor verval

- Artikel 01.04.01 lid 01 sub i vervalt.

i. *tijdfactor*: het aantal kalenderdagen van de periode waarop een termijnbedrag betrekking heeft en waarop een loonkosten-, brandstoffen- of bouwstoffenindex constant is, gedeeld door het totale aantal kalenderdagen waarop het termijnbedrag betrekking heeft;

Tijdsfactor verval

Tijdsfactor huidige regeling

kalendermaanden	feb-19		mrt-19		apr-19		mei-19	
kalenderdagen	18	28	17	31	14	30	12	31
betalingstermijnen (28 dagen)	betalingstermijn n		betalingstermijn n+1		betalingstermijn n+2			
aantal dagen in maand	11		17		14		16	
te verreken bedrag bereken met:	Index		Index: mrt-19		Index: apr-19		Index: mei-19	
	Tb: n		Tb: n		Tb: n+1		Tb: n+2	
	Tf = 11/28		Tf = 17/28		Tf = 14/28		Tf = 16/28	
	€						€	

Tijdsfactor nieuwe regeling Vervallen (= 1)

kalendermaanden	feb-19		mrt-19		apr-19		mei-19	
kalenderdagen	18	28	17	31	14	30	12	31
betalingstermijnen (28 dagen)	betalingstermijn n		betalingstermijn n+1		betalingstermijn n+2			
aantal dagen in maand	28		28		28		28	
te verreken bedrag bereken met:	Index: mrt-19		Index: apr-19		Index: mei-19			
	Tb: n		Tb: n+1		Tb: n+2			
	Tf = 28/28 = 1		Tf = 28/28 = 1		Tf = 28/28 = 1			
	€		€		€		€	

Tijdsfactor verval

- Formules voor verrekening

01 De verrekening van wijzigingen in loonkosten geschiedt volgens de formule:

$$VI = \frac{Ln - La}{La} \cdot Lb \cdot \cancel{Tf} \cdot Tb$$

Hierin is:

VI = de te verrekenen loonkosten per betalingstermijn;

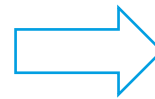
Ln = de loonkostenindex **over de periode waarop een termijnbedrag betrekking heeft;**

La = de loonkostenindex op de uiterste datum voor het indienen van de inschrijving;

Lb = het loonkostenbestanddeel;

~~Tf = de tijdsfactor;~~

Tb = het termijnbedrag.

01 De verrekening van wijzigingen in loonkosten vindt plaats volgens de formule:

$$VI = \frac{Ln - La}{La} \cdot Lb \cdot T$$

Hierin is:

VI = de te verrekenen loonkosten per betalingstermijn;

Ln = de loonkostenindex **op de einddatum van de termijn waarover verrekening plaatsvindt;**

La = de loonkostenindex op de uiterste datum voor het indienen van de inschrijving;

Lb = het loonkostenbestanddeel (in procenten);

T = het termijnbedrag.

4-wekelijkse termijnen voor verrekening

- Artikel 01.04.02 lid 02 vervalst,

02 De verrekening geschiedt in termijnen die per 12 weken verschijnen, waarbij de eerste termijn verschijnt op de 12de maandag na de datum van aanvang van het werk. Er zal echter niet eerder een declaratie mogen worden ingediend dan nadat het te verrekenen bedrag gelijk aan of groter dan een bedrag van € 500,- is.

- En wordt vervangen door:

02 De verrekening vindt plaats in termijnen van vier weken, waarbij de eerste termijn verschijnt op de vierde maandag na de datum van aanvang van het werk.

Wat blijft gelijk?

- Doel van de regeling: beperken van het risico, niet het wegnemen ervan.
- Principe van de regeling: verrekening achteraf op basis van geconstateerde wijzigingen.
- Loonkostenbestanddeel vermelden in het bestek
- Brandstofkostenbestanddelen vermelden in het bestek (energiekostenbestanddelen)
- Afzonderlijke leverantieposten voor bouwstoffen in deel 2.2 van het bestek, waardoor afzonderlijke prijzen per eenheid voor de leverantie.
- Doorlooptijden van publicatie indexcijfers. Dit heeft te maken met de betrouwbaarheid van de indexcijfers. (herziening, fase 2)
- Continuïteit van de indexreeksen, gepubliceerd sinds november 1995

Laatste nieuws op RAW.nl

The screenshot shows the homepage of the RAW.nl website. At the top is a navigation bar with the RAW CROW logo and links for Home, Platform, RAW-teksten, RAW-ondersteuning, RAW cursussen, and Over RAW. The main banner features the text 'RAW-systematiek; het kader om afspraken in bouwcontracten te maken en goed vast te leggen.' Below this, it states 'Een platform voor kennis, projecten, nieuws en nog veel meer omtrent de RAW-systematiek.' and shows a badge for '1560 Professionals'. A 'Nieuws' (News) section is visible below the banner, featuring two article thumbnails: one of a bridge and another of Euro banknotes.

RAW
CROW

Home Platform RAW-teksten RAW-ondersteuning RAW cursussen Over RAW

RAW-systematiek;
het kader om afspraken in bouwcontracten
te maken en goed vast te leggen.

Een platform voor kennis, projecten, nieuws en nog veel meer omtrent de RAW-systematiek.

1560
Professionals

Nieuws

Helpdeskvraag
of prijs per een

Jacqu
2 dagen

Zijn er vragen?

✉ info@crow.nl
☎ 0318 69 53 00

in [LinkedIn](#)
📄 CROW [nieuwsbrieven](#)

Bedankt voor je aandacht

✉ info@crow.nl

☎ 0318 69 53 00

in [LinkedIn](#)

📄 CROW [nieuwsbrieven](#)